

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 17 oktober 2023

Ons kenmerk 42/5.6/2023001377

Behandeld door thema Cultuur, Maatschappij en Vrijtijdsbesteding

Onderwerp: Startnotitie Sociale Agenda 2024-2029

Status: Verzoek om wensen en bedenkingen voor de Sociale Agenda 2024-2029

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij vragen wij u om wensen en bedenkingen te uiten voor de ontwikkeling van de nieuwe Sociale Agenda voor de periode 2024-2029. Eind 2023 loopt de huidige Sociale Agenda 2020-2023 af. Wij vinden het belangrijk om uw Staten te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van de nieuwe Sociale Agenda. Deze startnotitie is een eerste stap daartoe.

De urgentie om samen te werken aan een levendig en sociaal Drenthe is groot. Niet iedereen in Drenthe kan meedoen. Steeds meer inwoners hebben moeite om rond te komen, hebben zorgen over hun toekomst en verliezen het vertrouwen in de overheid. Als college zijn wij betrokken bij onze inwoners en voelen de verantwoordelijkheid om samen met onze partners bij te dragen aan de sociale opgaven in onze provincie. Met de nieuwe Sociale Agenda zetten wij ons samen met inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties in om hier een verschil in te maken, door samen te blijven bouwen aan een *Drenthe voor elkaar!*

De startnotitie geeft richting voor de ontwikkeling van de nieuwe Sociale Agenda. De startnotitie presenteert de uitgangspunten, provinciale rol, thema's, participatie en planning van het proces. In aanvulling daarop hebben wij een aantal vragen voor u.

1. Stemt u in met de provinciale rol die de provincie kan vervullen op het sociale domein?
2. Stemt u in met de provinciale inzet op het sociale domein op de vier inhoudelijke thema's?
3. Stemt u in met het samenwerkingstraject met uw Staten en onze stakeholders?
4. Hebt u nog andere aanvullingen op inhoud en/of proces?

Zowel voor uw Staten als voor ons is de startnotitie een nieuw instrument. Wij kijken uit naar de inhoudelijke bespreking van de startnotitie en wensen u alvast veel leesplezier!

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage Startnotitie Sociale Agenda 2024-2029
wa.coll.

Levendig en sociaal

STARTNOTITIE
Sociale Agenda 2024-2029

STARTNOTITIE

Sociale Agenda 2024-2029

Drenthe voor elkaar!

“De grote opgaven van deze tijd vragen om ongelijk te investeren in gelijke kansen voor elke Drent. Dat gaan wij doen!”

Yvonne Turenhout, gedeputeerde provincie Drenthe

In het coalitieakkoord ‘Samen bouwen wij Drenthe!’ 2023-2027 is onze ambitie helder weergegeven: Samen werken aan een levendig en sociaal Drenthe. Hoewel veel Drenten tevreden zijn met hun leven, geldt dat niet voor iedereen. Steeds meer inwoners hebben moeite om rond te komen, hebben zorgen over hun toekomst en verliezen het vertrouwen in de overheid. Als college zijn wij betrokken bij onze inwoners en voelen de verantwoordelijkheid om samen met onze partners bij te dragen aan de sociale opgaven in onze provincie. Met de Sociale Agenda 2024-2029 zetten we ons in om hier een verschil in te maken, door samen te blijven bouwen aan een **Drenthe voor elkaar!**

Deze startnotitie is een belangrijke eerste stap in de ontwikkeling van de nieuwe Sociale Agenda. De startnotitie presenteert de uitgangspunten, provinciale rol, thema's, participatie en planning van het proces. De Provinciale Staten worden met deze startnotitie uitgenodigd om actief met ons mee te denken.

Uitgangspunten

Wij zijn op hoofdlijnen tevreden met de behaalde resultaten van het huidige beleid. De provinciale inzet op sociaal wordt door onze partners gewaardeerd blijkt uit het onderzoek van Radar Advies. De volgende uitgangspunten willen we als basis gebruiken voor de nieuwe Sociale Agenda:

- We bouwen voort op de Sociale Agenda 2020-2023 met ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en accenten. We streven naar een breed gedragen nota met een heldere ambitie, aansluitend bij de belangrijkste provinciale opgaven en agenda's.
- De accenten uit het coalitieakkoord ‘Samen bouwen we Drenthe! 2023-2027’ vormen de basis voor de Sociale Agenda 2024-2029. We geloven in de kracht van onze inwoners en de Drentse gemeenschap, in noaberschap. Daarom investeren wij in samenleven en saamhorigheid. Er komt focus op een aantal grotere opgaven: kansengelijkheid, terugdringen armoede, gezondheid en bewonersinitiatieven voor het versterken van dorpen en wijken. We zetten in op een meer programmatische aanpak.
- De aanbevelingen uit de Tussenevaluatie van de Sociale Agenda 2020-2023 vormen belangrijke input voor de nieuwe Sociale Agenda. De huidige organisatie, inrichting en instrumenten worden herzien en waar nodig aangepast om de uitvoering optimaal te ondersteunen. Daarbij valt te denken aan onder meer de huidige klankbordgroepen, adviesraden, adviescommissies, subsidie-regelingen en andere instrumenten. Voor voldoende inzicht en (bij)sturing is voldoende aandacht voor monitoring nodig.
- Brede Welvaart vormt het kompas voor de nieuwe Sociale Agenda. We kijken naar logische verbindingen met andere beleidsterreinen, zoals wonen, openbaar vervoer, landelijk gebied, energietransitie, cultuur en onderwijs.
- We benutten het Rapport ‘Elke regio telt’ voor onze lobby richting het Rijk.

Oktober 2023

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe.

Rol provincie

Onze rol in het sociale domein zien wij als ondersteunend en aanvullend op inwoners, Drentse gemeenten en maatschappelijke organisaties. Binnen de Sociale Agenda ziet de provincie vier rollen voor zichzelf weggelegd:

- i. Verbinden en samenwerken stimuleren
- ii. Versterken lobby
- iii. Ondersteunen experimenten en innovatie
- iv. Bevorderen van kennisdeling, monitoring en onderzoek

Ook andere thema's, zoals wonen, openbaar vervoer, landelijk gebied, cultuur en onderwijs dragen bij aan een sociaal en levendig Drenthe.

Thema's

Vanuit onze rol richten we ons op de volgende vier thema's:

1. Naoberschap: behouden én versterken
2. Bestaanszekerheid: basis voor gelijke kansen
3. Gezondheid: preventie en bereikbare zorg voor iedereen
4. Inclusie en diversiteit: niemand is gelijk, maar iedereen is gelijkwaardig

Met deze thema's bouwen we voort op de Sociale Agenda 2020-2023. Samen met inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties bepalen we vervolgens gezamenlijke doelen, te behalen resultaten, de provinciale inzet en de onderlinge taakverdeling.

1. Naoberschap: behouden én versterken

Betrokkenheid en de inzet van onze inwoners om de leefbaarheid in hun eigen leefomgeving te behouden, zijn essentieel voor alle grote thema's in de samenleving. Voor de brede welvaart is naoberschap van groot belang en op dat gebied presteert Drenthe gunstig in vergelijking met andere regio's in Nederland. Deze inwonerskracht komt tot uiting in mensen die letterlijk de handen uit de mouwen steken. Maar ook in mensen die meedenken, meepraten en mee willen beslissen over de leefbaarheid van hun woonomgeving, zowel nu als in de toekomst. Inwoners willen steeds vaker betrokken zijn bij de ontwikkeling van zorgvisies, omgevingsvisies, woonvisies en gebiedsplannen.

Inwonerskracht is iets waar we zuinig op moeten zijn en daarom streven we naar behoud en versterken ervan. Plannen worden immers beter wanneer lokale inwoners hun expertise delen, omdat zij goed weten wat er in hun eigen omgeving speelt. Het vergroot ook het draagvlak wanneer inwoners meer zeggenschap hebben en actief betrokken zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Op de lange termijn streven we naar sterke lokale gemeenschappen, waarin inwoners samen met maatschappelijke organisaties en overheden een prettige en leefbare omgeving vormen.

In de komende jaren werken we aan dit doel binnen de nieuwe Sociale Agenda. We versterken de inbreng van inwoners in het beleid, zoals inspraak, meedenken en meebeslissen. Samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties bouwen we aan een ondersteuningsstructuur voor vrijwilligers en bewonersinitiatieven. Dit realiseren we met behulp van partners zoals CMO STAMM en de BOKD, die zich richten op vrijwillige inzet, bewonersinitiatieven, lokale en bovenlokale belangenorganisaties, dorpshuizen en multifunctionele accommodaties. Deze ondersteuning kan bestaan uit het toevoegen van (externe) expertise, kennis, netwerk, projectondersteuning of inzet van middelen zoals subsidies. Het ondersteunen van lokale krachten, vrijwillige inzet en bewonersinitiatieven levert concrete en meetbare resultaten op in de directe leefomgeving van wijken, buurten en dorpen in Drenthe. Het bevorderen van de inbreng van inwoners, dorpsorganisaties, coöperaties en bewonersraden leidt tot stevig en goed gedragen lokaal en regionaal beleid. Samen werken we aan een goede sociale basis en toegankelijke voorzieningen in Drenthe.

2. Bestaanszekerheid: basis voor gelijke kansen

Iedereen heeft recht op bestaanszekerheid. Dit betekent voldoende inkomen om van te leven, een woning, toegang tot onderwijs en zorg, een betaalbare energierekening, toegang tot openbaar vervoer, en een buffer voor onverwachte uitgaven. Voor steeds meer inwoners staat die bestaanszekerheid onder druk. Bijna 40.000 Drenten leven onder of net boven de armoedegrens, met grote persoonlijke en maatschappelijke gevolgen. Doorgaans is betaald werk dé oplossing, maar dat geldt niet voor iedereen. Sommige mensen verdienen te weinig of kunnen niet (meer) werken door bijvoorbeeld ziekte, verslaving, mantelzorgtaken, moeite met lezen en schrijven of door hoge schulden. Daarom is naast inkomensondersteuning, zoals een bijstandsuitkering, vaak bredere hulp nodig om inwoners vooruit te helpen en recht te doen aan hun behoeften, zoals het werken aan basisvaardigheden.

De provincie zet in op het ondersteunen van de Drentse gemeenten en maatschappelijke organisaties op het thema bestaanszekerheid. Hoewel het Rijk verantwoordelijk is voor inkomensbeleid, zoals de hoogte van de bijstandsuitkering en toeslagen, voeren gemeenten lokaal beleid uit om inwoners te helpen. Uit verschillende rapporten blijkt echter dat dit een uitdaging is. Niet alleen neemt het aantal mensen met bestaansonzekerheid toe, maar deze groep is ook diverser geworden. Steeds vaker vragen werkenden en zelfstandigen om hulp bij gemeenten. Dit leidt tot meer en gevarieerde hulpvragen, waar vaak onvoldoende middelen en personeel voor zijn. Dat speelt ook in Drenthe, zo blijkt tijdens het VDG-jaarcongres 2023 met bestaanszekerheid als het hoofdonderwerp. Om dit te verbeteren streven Nederlandse gemeenten ernaar om deze belemmeringen te doorbreken met een brede kijk op bestaanszekerheid, zoals dit verwoord is in de VNG-essay **Bestaanszekerheid als belofte** (2023).

Waar Drentse gemeenten en maatschappelijke organisaties het wenselijk en relevant vinden, ondersteunt de provincie. De afgelopen jaren hebben we flinke stappen gezet. Bijvoorbeeld met het netwerk Alliantie van Kracht en wetenschappelijk onderzoek naar intergenerationele armoede door de Rijksuniversiteit Groningen. CMO STAMM voert ondersteunende activiteiten uit voor gemeenten en maatschappelijke organisaties bij armoedebestrijding, zoals workshops, trainingen en platforms zoals Armoede in Drenthe, dankzij provinciale subsidie. We zien ook kansrijke verbindingen met andere programma's. Zoals de nieuwe Regio Deal 2023-2027 Zuid- en Oost-Drenthe, waarin armoede en kansgelijkheid belangrijke thema's zijn, en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Om bestaanszekerheid te versterken, is ook lobbyen bij het Rijk nodig om ingewikkelde wetgeving en procedures te vereenvoudigen voor Drentse instanties.

3. Gezondheid: preventie en goede bereikbare zorg voor iedereen

De samenstelling van de Drentse bevolking verandert. Zo zijn er bijvoorbeeld steeds minder jongeren en juist meer ouderen. Ook het aantal zeer oude mensen neemt toe. Door de vergrijzing zal de vraag naar zorg en de behoefte aan mantelzorg toenemen. Terwijl het tekort aan zorgpersoneel de komende jaren steeds verder zal oplopen. Dat zorgt steeds vaker voor problemen, zoals wachtlijsten voor de thuis- en jeugdzorg en de sluiting van (ziekenhuis)afdelingen. Voor een goede en bereikbare zorg in alle Drentse gemeenten, nu en in de toekomst, moeten we met elkaar aan het werk.

De provincie zet samen met de gemeenten en de Rijksoverheid in op 'een gezond Drenthe in 2040'. Gezondheid is meer dan 'niet ziek zijn'. Gezondheid gaat ook over veerkracht, meedoen in de maatschappij, betekenisvol werk of andere activiteiten en de omgeving waarin je leeft. Mensen zijn er in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor dat ze gezond eten, goed voor zichzelf zorgen, voldoende bewegen, sociale contacten onderhouden en naar school of werk gaan. Niet iedereen heeft echter de mogelijkheid om zelf gezonde keuzes te maken. Soms zorgen bijvoorbeeld schulden, armoede, laaggeletterdheid en werkloosheid voor gezondheidsproblemen. Om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden is een andere kijk op gezondheid nodig. Inzet op preventie (voorkomen van) en meer samenwerking tussen zorgprofessionals en burgers is daarbij onmisbaar. Een gezonde leefstijl zal onderdeel moeten zijn van ons dagelijks leven. Daarmee voorkomen we dat mensen ziek(er) worden. Ondersteuning bij een gezond leven komt allereerst vanuit de directe omgeving van de inwoners. Denk daarbij aan alle laagdrempelige voorzieningen, zoals het sport-, beweeg- en cultuuraanbod, het welzijnswerk, een Alzheimercafé of cursussen in de bibliotheek. Indien nodig wordt passende zorg geboden, waar mogelijk met ondersteuning van vrijwilligers (informele zorg).

De gezondheidsdoelstellingen van de Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) en het Drents Zorglandschap zijn leidend voor de inzet van de provincie op dit thema. Twee nieuwe regelingen vanuit het Rijk geven de gemeenten, zorgorganisaties en -professionals de (financiële) ruimte om toe te werken naar een gezond Drenthe in 2040. Het gaat om het GALA en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Zorg is primair de taak van de Rijksoverheid, gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren. De provincie ondersteunt aanvullend daarop waar nodig en mogelijk op bovenlokale vraagstukken. Zo zijn we voorzitter van de Drentse Gezondheidstafel, ondersteunen onze systeeminstellingen CMO STAMM en Zorgbelang Drenthe gemeenten met advies/onderzoek en subsidiëren we bovenlokale initiatieven. Recent voorbeeld daarvan is het project Domeinoverstijgende Samenwerking (DOS), waarin vijf gemeenten experimenteren om de zorg anders te organiseren, vanuit het perspectief van de inwoner. Ook leggen we (intern) de verbinding met andere thema's zoals onderwijs, sport, inclusie en ontwikkelingen, zoals de nieuwe omgevingsvisie 'Horizon van Drenthe'.

4. Inclusie en diversiteit: niemand is gelijk, maar iedereen is gelijkwaardig

Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe, dat is het uitgangspunt van de provincie Drenthe. Niet voor alle Drenten is dit alledaagse werkelijkheid. Mensen worden om verschillende redenen uitgesloten van volwaardige deelname aan de samenleving. Bijvoorbeeld vanwege een handicap, leeftijd, huidskleur, genderidentiteit of seksuele geaardheid. Maar ook door armoede of laaggeletterdheid.

De provincie streeft naar een samenleving waarin iedereen welkom is, iedereen meedoet en iedereen erbij hoort. Met respect voor elkaar. **Niet iedereen is gelijk, maar wel gelijkwaardig.** Het is belangrijk om samen met de gemeenten, onze systeeminstellingen, maatschappelijke partners (zoals het Meldpunt Discriminatie Drenthe) en inwoners te blijven werken aan bewustwording en (h)erkenning.

Inclusie staat centraal in de nieuwe Sociale Agenda en is nauw verbonden met de eerste drie thema's. Bij het thema 'Naoberschap' is het belangrijk dat alle bevolkingsgroepen worden gehoord en vertegenwoordigd bij bewonersparticipatie. 'Bestaanszekerheid' draait om het vergroten van gelijke kansen voor alle inwoners. Vanuit 'gezondheid' wordt onder andere ingezet op het vergroten van de eigen regie, ongeacht de fysieke, sociale of emotionele uitdagingen in het leven. 'Inclusie' is ook nauw verbonden met andere provinciale inzet, zoals cultuur. Soms is er naast het inclusief werken ook een specifieke aanpak nodig. Daarom hebben we een provinciale regenboogambassadeur en de Adviesraad Inclusie.

Participatie

Samen met de inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties werkt de provincie aan de grote maatschappelijke opgaven op het sociale domein. Daarom is het belangrijk dat participatie een plek krijgt in de ontwikkeling, uitvoering en bijstelling van de nieuwe Sociale Agenda. In elke fase zijn verschillende vormen van participatie belangrijk zoals het informeren, meedenken, meebeslissen en meewerken. Dit samenwerkingstraject geven we samen met de Provinciale Staten, inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties vorm.

Provinciale Staten

In lijn met de uitgangspunten voor bestuurlijke vernieuwing uit het coalitieakkoord gaat aandacht uit naar de samenwerking tussen het college en de Provinciale Staten. Met deze startnotitie nodigt het college van Gedeputeerde Staten de Provinciale Staten aan de voorkant uit om opinies en verhelderende vragen te delen en actief mee te werken aan het ontwerp van de nieuwe Sociale Agenda 2024-2029.

Inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties

In het participatietraject met inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties vinden we het belangrijk om het inwonersperspectief vast te houden. Daarom zoeken we de samenwerking op met inwonersinitiatieven, belangenorganisaties en ervaringsdeskundigen. Ook voelen we de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan datgene wat onze partners doen om inwoners te helpen. Niet in de plaats van, maar in nauwe samenwerking met. Belangrijke samenwerkingspartners zijn de VDG, gemeenten en maatschappelijke organisaties waaronder zorg- en onderwijsinstellingen, bibliotheken, de BOKD, CMO STAMM en Zorgbelang Drenthe.

Planning

